

صنایع دستی کرمانشاه

جاجیم بافی:

جاجیم بافی از دیرباز در بین خانواده‌های روستایی و عشایر استان کرمانشاه رواج داشته است. جاجیم به عنوان بالاپوش گرم مورد استفاده قرار می‌گیرد. حتی در برخی از خانواده‌های روستایی، جاجیم را به عنوان چشم روشنی و جهیزیه به نوجوانان هدیه می‌دهند و آن را به عنوان یادگاری ارزنده، سال‌ها در نزد خود نگه می‌دارند. مواد اولیه جاجیم، پشم است و بافت آن شبیه گلیم است، با این تفاوت که جاجیم در چهار تخته بافته می‌شود و سپس به هم متصل و دوخته می‌شود. در مناطق اورامان و ثلاث، زنان جاجیم‌هایی را با نقوش متنوع و جنس مرغوب می‌بافند که در نوع خود کم نظیر است.

گلیم بافی:

گلیم بافی از صنایع دستی خانگی است و در بیشتر نقاط استان کرمانشاه رواج دارد. از جمله معروفترین مناطق گلیم بافی در این استان شهرستان هرسین است و گلیم‌های آن از شهرتی خاص برخوردار است. وجود مراتع مساعد جهت پرورش دام که تأمین کننده الیاف لازم برای بافت گلیم است،

خود دلیلی بر رواج گلیم‌بافی در این منطقه است. نقش‌های چشمه نظامی و نقوش ترکیبی درخت و لانه گنجشک و نیز نقش‌های مرغابی، مار، عروسک، قیچی، خطوط افقی و عمودی، نقش قرقره راه راه، پنجه گریه، قاچ خربزه، گل مشرفی، گل ترمه و سوزنی از جمله نقوشی هستند که در گلیم‌های این استان به ویژه در منطقه هرسین دیده می‌شوند. همچنین در بافت زمینه گلیم‌های هرسین، نشانه‌های بسیاری از آمیزش تمدن و فرهنگ‌های مختلف به چشم می‌خورد.

موج‌بافی:

موج - یا در اصطلاح محلی رختخواب‌پیچ و مفرش - از پشم خالص بافته می‌شود و تولید آن بیشتر به منظور رفع نیازهای شخصی و یا سفارش دهندگان آشنا است. موج‌بافی یکی از هنرهای خانگی است و در منطقه اورامانات رواج دارد. موج‌های رنگین کمان در مناطق اورامانات و جوانرود از شهرتی خاص برخوردار است. در جوانرود این صنعت شکل کارگاهی دارد. در کارگاه‌های این منطقه، جولاها در پشت دستگاه‌ها به کار موج بافی مشغولند. امروزه نیز از موج به عنوان پتو یا روانداز و یا رویه کرسی، زیرانداز، پرده و حتی به جای بقچه‌های بزرگ استفاده می‌کنند. مهم‌ترین طرح‌های موج عبارت است از کشکولی، چهارخانه، سیاه و سفید، تخت قرمز، برمالی و شطرنجی.

گیوه‌کشی:

گیوه را در اصطلاح محلی کلاش می‌گویند. در مناطق کوهستانی و گذرهای صعب‌العبور و سنگلاخی استان کرمانشاه، استفاده از گیوه به عنوان پاپوشی نرم، سبک، راحت و مقاوم رواج دارد. مراکز ساخت گیوه در این استان شهرهای پاوه، هرسین و کرمانشاه است. گیوه از دو قسمت کفی و رویی تشکیل می‌شود. کفی معمولاً از لاستیک و چرم و رویی آن از نخ است. تا قبل از پیدایش صنعت لاستیک‌سازی، گیوه‌کش‌ها زیر کلاش‌ها را از پوست گاو میش تهیه می‌نمودند و رویه آن را از نخ یا ابریشم می‌بافتند و اکثر اعیان از آن استفاده می‌کردند. با پیدایش صنعت لاستیک برای کارگران و کشاورزان از لاستیک در زیر گیوه استفاده می‌شود.

چیغ بافی:

چیغ یا چیغ عبارت از حصیری به پهنای تقریبی یک‌صد و پنجاه سانتی‌متر است که روی آن نقش‌های متفاوتی به وسیله نخ‌های رنگارنگ پشمی ایجاد می‌شود. از چیغ برای حفاظت اطراف سیاه چادرها استفاده می‌شود و گاهی نیز آن را برای تقسیم فضای داخل چادرهای عشایری به کار می‌برند.

قلم‌زنی:

هنر قلمزنی در این استان روزگاری جلوه‌ای خاص داشت و قلم‌زنان بزرگی در این خطه مشغول فعالیت بودند. آخرین فرد از تبار قلم‌زنان حرفه‌ای شهر کرمانشاه استاد «علی اکبر عین‌القضایی» است که با تدریس قلمزنی به جوانان کرمانشاهی دست به احیاء این هنر زده است. قلم‌زنان هنرمند کرمانشاهی با الهام از آثار تاریخی دوره هخامنشی و ساسانی و طبیعت منطقه، در نهایت ظرافت و زیبایی، آثار هنری زیبایی را خلق کرده‌اند که خریدار جهانی هم دارد.

ابزارهای فلزی:

در حال حاضر در شهر کرند کارگاه‌هایی وجود دارد که کم و بیش به ساخت وسایل فلزی و ابزار کار فعالیت دارند. صنعت‌گران کرندی در تهیه ابزار و وسایل کار و شکار، چاقو، کارد، قندشکن، ابزار زین و یراق، قفل و کلید شهرت بسیار داشته و دارند. علاوه بر کرند در شهر کرمانشاه نیز چند کارگاه آهنگری وجود دارد که بیش‌تر آلات کشت و زرع را می‌سازند.

قالی‌بافی:

قالی‌بافی به صورت یک فعالیت جنبی با ارزش خود مصرفی و با نقوش بومی و محلی از سال‌ها پیش در میان روستاییان کرمانشاه رایج بوده است. نقش‌های محلی شناخته شده، نام روستاهای معینی را بر خود دارد که از جمله می‌توان به نقش‌های حسین‌آباد، اکبرآبادی و کیونانی اشاره کرد. امروزه تقریباً در بیش‌تر روستاهای سنقر و در اغلب روستاهای صحنه، کنگاور، دینور و بیستون قالی‌بافی دایر است. در میان عشایر منطقه غربی کرمانشاه به ویژه ثلاث باباجانی اگرچه قالی‌بافی صنعت دستی اصلی نیست، ولی در کنار گلیم‌بافی و سایر دست‌بافت‌ها قالی هم بافته می‌شود. در فرهنگ قالی‌بافی کرمانشاه واژه گل به معنی نقش به کار برده می‌شود. چنانکه در گل اکبرآباد و گل ترنجی، منظور از گل نقشه گل قالی است. نقش‌های شناخته شده در قالی بافی این منطقه عبارتند از: دارگل، بازوبندی، سماوری، عبداللهی، اکبرآبادی، کیونانی و حسین‌آبادی. هر یک از این نقش‌ها، خود مجموعه‌ای از خرده نقش‌ها را در بر دارند.